

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

ความหมายของระบบเศรษฐกิจ และรูปแบบระบบเศรษฐกิจ

คือ ความร่วมมือกันของมนุษย์ในการสร้างและใช้ทรัพยากร เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมที่มีการปฏิบัติคล้ายคลึงกัน

1. รูปแบบระบบเศรษฐกิจ ได้แก่

- ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Free Economy) หรือทุนนิยม (Capitalism) เป็นระบบเศรษฐกิจที่เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต มีเสรีภาพในการดำเนินซื้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเอกชนสามารถตัดสินใจผลิตสินค้าได้อย่างเสรีไม่ถูกจำกัดจากรัฐบาล
- ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมีข้อเสียประชาชนไม่มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการทำธุรกิจที่ต้องการประชาชนไม่มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการทำธุรกิจที่ต้องการ
- ระบบเศรษฐกิจแบบผสมมีข้อดี คือ รัฐบาลมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายด้าน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

2. หน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ได้แก่ รับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบ หรือไต่สวนเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงาน หรือฐานะการเงินของสหกรณ์กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีตลอดจนสมุดและแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์

3. ค่านิยมสหกรณ์ หรือคุณค่าของสหกรณ์ (cooperative values) หมายถึง คุณค่าของสหกรณ์เกิดจากการพึ่งพาและรับผิดชอบตนเอง ประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความสามัคคี สมาชิกสหกรณ์ตั้งมั่นอยู่ใน ความซื่อสัตย์เปิดเผยรับผิดชอบต่อสังคมและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ตามแบบแผน

4. กฎกระทรวงตามมาตรา ๘๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ในการประชุมใหญ่สหกรณ์ต้องแจ้งให้ทราบ ได้แก่ ผลประโยชน์ค่าตอบแทนสวัสดิการ และผลตอบแทนอื่นที่กรรมการเป็นรายบุคคลได้รับจากสหกรณ์ในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา ข้อมูลการถูกร้องทุกข์กล่าวโทษ การถูกดำเนินคดี การถูกร้องเรียนถูกลงโทษของสหกรณ์ในรอบปีบัญชีที่ผ่านมารายการอื่นที่คณะกรรมการหรือที่ประชุมใหญ่มีมติให้เปิดเผยแก่สมาชิก และความแตกต่างระหว่างสหกรณ์กับเอกชนทั่วไป คือ มีเงินเฉลี่ยคืน (patronage refund)

บทบาทในการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการสหกรณ์

อำนาจคณะกรรมการดำเนินการ เป็นผู้ดำเนินกิจการของสหกรณ์ดำเนินการให้สหกรณ์ทำหน้าที่ทางการบริหารเงินของสหกรณ์ ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ดำเนินการเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกรับผิดชอบในฐานะผู้บริหารตามกฎหมายเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารต้นทุนของสหกรณ์สามารถดำเนินการโดยอาศัยหลักการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์การบริหารความคิด การบริหารงาน และบริหารคนต้องเท่าเทียมกัน และใช้ทั้งกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายหลักของสหกรณ์ คือ ความมั่นคงของสหกรณ์ส่งเสริมการออมแบบบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการสร้างวินัยทางการเงินของสมาชิก

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

กฎหมายสหกรณ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสหกรณ์

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ มีอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายธุรกิจและกิจการของสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และควบคุมสหกรณ์ ให้เป็นไปตามบท แห่งพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นกำหนดระบบบัญชี ตลอดจนสมุดและแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ และ แต่งตั้งผู้สอบบัญชีตามมาตรา ๘๐ และ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ แห่ง พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ได้ เมื่อสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการตามที่คณะกรรมการตรวจสอบกิจการสหกรณ์รายงานต่อนายทะเบียน สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบของผู้ตรวจการสหกรณ์

ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ชำระบัญชีอำนาจรองนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์และนายทะเบียนสามารถยับยั้งหรือเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับที่มีเสียงน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุม.

ผู้ตรวจการสหกรณ์ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ สมาชิกของสหกรณ์ให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียน สหกรณ์

เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์

การวัดมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์จะวัดจาก

1. อัตรากำไรขั้นต้นต่อรายได้รวม (%)
2. อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้รวม (%)
3. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) (%)
4. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) (%)
5. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)

การวัดมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์จะต้องวัดตามความเป็นสหกรณ์ และความเป็นธุรกิจการเงินที่ดี โดยมีประเด็นการวัด ดังนี้ โครงสร้างทางการเงินคุณภาพของสินทรัพย์ การทำรายได้ และสภาพคล่อง การวัดความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ โดยวัดได้จาก งบแสดงฐานะทางการเงิน และงบกำไรขาดทุน ซึ่งใช้อัตราส่วนทางการเงินต่างๆรวมทั้งหมด 14 อัตราส่วน อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์มีค่ายิ่งสูงยิ่งทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงสูง ในส่วนตราส่วนเงินกู้ยืมต่อทุนของสหกรณ์มีค่ายิ่งต่ำยิ่งทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงสูงและอัตราส่วนเงินรับฝาก(เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์มีค่าสูงหรือต่ำเกินไปก็ไม่ดี

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

การบริหารสหกรณ์ภายใต้หลักธรรมาภิบาล คีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

- คุณธรรม หมายถึง “สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี และหลักกฎหมาย รวมทั้งการรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี”
- ธรรมาภิบาล หมายถึง “การบริหารจัดการบ้านเมือง สังคม องค์กร สถาบัน หรือธุรกิจ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความเปิดเผยโปร่งใสและตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ ความชอบธรรมยุติธรรม ความมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และการมีมาตรฐาน คุณธรรม จริยธรรม”
- จริยธรรม หมายถึง “ความประพฤติ กิริยา หรือสิ่งที่ควรประพฤติ ปฏิบัติ ในทางที่ถูกต้อง ดีงามและเหมาะสม ซึ่งจะสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม”
- คีลธรรม หมายถึง “ความประพฤติที่ดีที่ชอบ เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมระดับต้นสำหรับให้สมาชิกสังคมประพฤติ ปฏิบัติ และข้อห้ามหรือข้อไม่พึงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสงบสุข ไม่สะดุ้งกลัว ไม่หวาดระแวงภัย เป็นหลักประกันสังคมที่สำคัญ สังคมที่สงบสุข ใ่วางใจกันได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ไม่เบียดเบียน ไม่ทะเลาะ ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่เอา รัดเอาเปรียบกัน เป็นต้น”
- หลักประสิทธิผล หมายถึง “การที่สหกรณ์ได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ และวิธีการสหกรณ์ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่สหกรณ์ตั้งไว้ โดยการใช้ปฏิบัติ สหกรณ์จะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน”
- หลักนิติธรรม หมายถึง “สหกรณ์ได้กำหนด กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมของทุกฝ่ายในสหกรณ์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม”
- หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง “การที่ทุกฝ่ายในสหกรณ์ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลจากการกระทำของตน ตลอดจนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้มีส่วนร่วมในสหกรณ์ รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อสังคม”
- หลักความโปร่งใส หมายถึง “การสร้าง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรทำให้เกิดความโปร่งใสกับสังคมภายนอก”

กฎกระทรวงเรื่อง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนพ.ศ.2564 ได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการสหกรณ์ขนาดใหญ่ว่าต้องมีกรรมการอย่างน้อย 1 คน ที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการ เศรษฐศาสตร์ หรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการแห่งชาติ กำหนด

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

ตลาดการเงินและการลงทุน

- ตราสารหนี้ในกลุ่ม High-Yield Bond หรือที่เรียกว่า “จังก์บอนด์ (Junk Bond)” หมายถึงตราสารที่มีอันดับเครดิตหรือถูกจัดอันดับความน่าเชื่อถืออันดับเครดิตตั้งแต่ BB+ (หรือ Ba1) ลงไป
- ลักษณะสำคัญของ Perpetual Bond หรือ “หุ้นกู้ชั่วนิรันดร์” คือ เครดิตเรตตั้งสูง และจ่ายดอกเบี้ยสูง ได้มีการสอนเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ย การเปลี่ยนแปลงราคาตลาดหุ้น
- ความหมายของกลยุทธ์ลงทุนแบบ Dollar Cost Average คือลงทุนจำนวนเท่าๆ กันทุกเดือน
- ตลาดหุ้น (Capital Market) ได้แก่ หุ้นพันธบัตรหุ้นกู้
ลำดับสิทธิที่ถูกต้องในการเรียกร้องเรื่องรายได้จากการถือหุ้น หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นสามัญ โดยสามารถ เรียกร้องได้จาก หุ้นกู้ได้ก่อน
เมื่อดอกเบี้ยในท้องตลาดลดลง จะส่งผลต่อราคาหุ้นกู้ราคาตกลงยกตัวอย่าง ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาท เทียบกับเงินดอลลาร์สิงคโปร์ เท่ากับ 23.53 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์ อีก 1 เดือนต่อมา อัตราแลกเปลี่ยนกลายเป็น 25 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์ นั้นแสดงว่าค่าเงินบาท อ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สิงคโปร์

การบริหารความเสี่ยง และการบริหารสินเชื่อ

ความเสี่ยง หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้น หากไม่เป็นไปตามที่คาดหวังโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และโอกาสที่จะได้กำไรเกินกว่าที่คาดหวังสามารถลดความเสี่ยงได้โดยการ ทำประกันชั้นตอนที่สำคัญในการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินสภาพแวดล้อมในการควบคุม และการระบุเหตุการณ์เสี่ยง

Inherent Risk หมายถึงความเสี่ยงก่อนที่จะมีการควบคุมการกำหนดระดับของการควบคุมความเสี่ยงขึ้นอยู่กับผลได้จากการควบคุม กับ ความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

องค์ประกอบหลักของการบริหารความเสี่ยง ตามแนวทางของ COSO ประกอบไปด้วยการบริหารความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน ด้านกฎระเบียบ

การควบคุมภายใน เป็นการควบคุมด้านบัญชี และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงแต่ การควบคุมภายในไม่มีการประเมินความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

การวิเคราะห์สินเชื่อมีเครื่องมือที่สำคัญคือการวิเคราะห์ 5C ได้แก่

1. อุปนิสัยของลูกค้า (CHARACTER)
2. เงินทุน (CAPITAL)
3. ความสามารถในการชำระหนี้ (CAPACITY)
4. หลักประกัน (COLLATERALS)
5. เงื่อนไข (CONDITION)

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

การจัดทำประมาณการทางการเงิน

ระบบเงินสดย่อย(Petty Cash)ของสหกรณ์ คือ เงินสดที่ถูกนำมาใช้จ่ายภายในกิจการ ที่ทางกิจการกำหนดไว้ให้พนักงานสามารถขอเบิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับงานในส่วนต่างๆ ได้ โดยในการใช้จ่าย เงินสดย่อยจะเป็นเงินที่มีจำนวนไม่มากที่จำเป็นต้องใช้ระหว่างวัน เช่น ค่าเดินทางไปพบลูกค้า ค่าอุปกรณ์ภายในสำนักงาน ค่าส่งเอกสาร พิมพ์เอกสาร ถ่ายเอกสาร หรือจะเป็นค่าอาหาร เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการจัดทำงบประมาณเงินสด คือ 1) ประมาณการรับและจ่ายเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ2) เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ3) เป็นการรักษาระดับความน่าเชื่อถือของสหกรณ์ในทางการเงิน มีขั้นตอนการจัดทำงบประมาณเงินสด ได้แก่ 1) ประมาณการเงินสดรับ2) ประมาณการเงินสดจ่าย3) คำนวณเงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ

แหล่งที่มาของกระแสเงินสด ได้แก่ 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน เช่น การซื้อที่ดิน 2) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เช่น การให้สมาชิกกู้เงิน3)กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น เงินสดรับจากการจำหน่ายหุ้นกู้ รายงานฐานะเงินสดประจำวันคือ สรุปผลเงินสดรับเงินสดจ่ายและยอดฝาก/ถอนธนาคารในแต่ละวัน เช่น รายรับที่เป็นเงินสดของสหกรณ์

สินทรัพย์หมุนเวียน / หนี้สินหมุนเวียนอัตราส่วนสภาพคล่อง ได้แก่ เงินสดและเงินฝากธนาคาร จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนการลงทุน และส่วนเหลือ

ผลตอบแทนการลงทุน หมายถึง ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่สหกรณ์จะได้รับจากการลงทุน ยกตัวอย่าง สหกรณ์ออมทรัพย์ พบรัก จำกัด มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 120,000 บาท ลงทุนในหุ้นกู้ จำนวน 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 5 % ต้นทุนเงินทุนของหุ้นกู้ เท่ากับ1.25%

ต้นทุนเงินทุน (Cost of Capital) หมายถึงต้นทุนเงินทุนที่ธุรกิจจัดหาจากแหล่งเงินทุนต่างๆที่ธุรกิจต้องเสียค่าใช้จ่าย

ความหมายของต้นทุนเงินทุนถ่วงน้ำหนักหมายถึง ต้นทุนเงินทุนจากแหล่งต่างๆ ถ่วงด้วยน้ำหนักของเงินทุนที่ได้จากแหล่งนั้นๆ แล้วจึงนำต้นทุนเงินทุนถ่วงน้ำหนักจากแหล่งต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน

- เงินปันผลตามหุ้น จัดเป็นผลตอบแทนการลงทุน
 - ต้นทุนทางการเงินของสหกรณ์ ได้แก่ ต้นทุนเงินทุน ต้นทุนบริหาร และต้นทุนเงินเฉลี่ยคืน
- แนวคิด/เหตุผลประการหนึ่งของสหกรณ์ในการระดมเงินรับฝาก มากกว่าการให้สมาชิกถือหุ้น คือ เงินรับฝากมีต้นทุนเงินทุนต่ำกว่าทุนเรือนหุ้น

ตัวอย่าง สหกรณ์เครดิตยูเนียน ปารีชาติ จำกัด มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น คือ 100,000 บาท ประกอบด้วย

- เงินรับฝากจากสมาชิก 70,000 บาท (อัตราดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก ร้อยละ 3)
- ทุนเรือนหุ้น 30,000 บาท (คาดว่าจะจ่ายเงินปันผล ร้อยละ 5)
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน ปารีชาติ จำกัด มีต้นทุนเงินทุนทั้งสิ้นร้อยละ 3.6 ของทุนดำเนินงาน

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

การควบคุมภายใน

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุมและกิจกรรมการควบคุมการประเมินความเสี่ยง และสารสนเทศและการสื่อสาร

การควบคุมภายในมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อลดความเสี่ยงที่ส่งผลให้สหกรณ์เกิดความเสียหายไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้ง
2. เพื่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน
3. เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบ หากสหกรณ์ที่มีการควบคุมภายในไม่ดี อาจได้รับผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนี้
 - ปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ทันเวลา
 - จัดสรรทรัพยากรไม่เหมาะสม3) เกิดทุจริตทำให้เสียภาพลักษณ์และชื่อเสียง

ลักษณะของการควบคุมภายในที่ดี

1. การกำหนดอำนาจอนุมัติ
2. การแบ่งแยกหน้าที่
3. การกำหนดนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร

การจัดระบบรักษาความปลอดภัยทางกายภาพของทรัพย์สิน

1. การจัดให้มีสถานที่เก็บอย่างเหมาะสมและปลอดภัย
2. การทำประกันภัย
3. การเปรียบเทียบจำนวนที่มีจริงกับทะเบียนคุม

การตรวจสอบเอกสารการเป็นหนี้และคำนวณดอกเบี้ยจ่ายก่อนการชำระหนี้ เป็นกิจกรรมควบคุมในเรื่องการนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมจ่ายเงินกู้ยืมตามมติที่ประชุมคณะกรรมการเงินกู้ และจ่ายชำระหนี้เงินกู้ยืมตามงวดที่กำหนดให้ชำระ

กิจกรรมควบคุมในเรื่องการบันทึกบัญชีเงินฝากธนาคาร จะต้องมีการสอบทานความถูกต้องในการบันทึกบัญชีและเปรียบเทียบยอดคงเหลือตามหลักฐานใบแจ้งยอดของธนาคารเป็นประจำ

การแสดงผลค่าเงินลงทุนในงบการเงิน ณ วันสิ้นปีบัญชีให้ถูกต้องเป็นกิจกรรมควบคุมในที่ต้องมีการเปรียบเทียบราคาทุนกับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนกรณีเป็นเงินลงทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด

ณ วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ต้องจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมในเรื่องที่สำคัญ ได้แก่

1. ยืนยันยอดการเป็นหนี้กับสมาชิกที่เป็นลูกหนี้ทุกราย
2. สอบทานความถูกต้องของยอดการถือหุ้นกับสมาชิกทุกราย
3. ยืนยันยอดเงินรับฝากกับสมาชิกเจ้าของบัญชีเงินฝากทุกบัญชี

การควบคุมพฤติกรรมของบุคคลที่ดี จะสามารถควบคุมภายในให้ประสบความสำเร็จได้ดีที่สุด

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

ความรู้ด้านการบัญชีและการอ่านงบการเงินของสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีข้อสรุปดังนี้

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 65 กำหนดเกี่ยวกับการบัญชีของสหกรณ์กำหนดให้

1. ให้สหกรณ์จัดให้มีการทำบัญชีตามแบบ และรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
2. เก็บรักษาบัญชี และเอกสารไว้ที่สหกรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
3. ให้บันทึกรายการเงินสดในวันที่เกิดรายการ และบันทึกรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดภายใน 3 วัน นับแต่วันที่เกิดรายการ

มาตรา 66 ให้สหกรณ์จัดทำงบการเงินประจำปีทุกรอบปีทางบัญชีของสหกรณ์ งบการเงินประจำปี ต้องเป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้ว นำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

คณะกรรมการดำเนินการ เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563

ระบบบัญชีของสหกรณ์ หมายถึง ลำดับของงานและการบันทึกที่สหกรณ์ ใช้ในการสรุปผลรายการเพื่อจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ระบบบัญชีของ สหกรณ์ ใช้หลักการบัญชีเช่นเดียวกับหลักการบัญชีที่ใช้ในธุรกิจทั่วไป คือ หลักการบัญชีคู่ ซึ่งรายการทางการเงินทุกรายการที่เกิดขึ้นจะต้องบันทึกบัญชี อันประกอบด้วย กระบวนการบันทึกและสรุปผลรายการหลักการบัญชีคู่ และรายการเงินที่เกิดขึ้นทุกรายการจะต้องบันทึกบัญชี 2 ด้าน

รายการบัญชีย่อยที่มีในสหกรณ์ ได้แก่ ลูกหนี้เงินกู้เจ้าหนี้เงินกู้ เจ้าหนี้อื่น ๆ เจ้าหนี้เงินรับฝากออมทรัพย์เจ้าหนี้เงินรับฝากประจำ และ เงินลงทุนในหุ้น

งบทดลองสามารถใช้พิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ มีประโยชน์ เพื่อ ใช้แสดงยอดคงเหลือของรายการบัญชี เป็นเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี ใช้แสดงรายการบัญชีที่ปรากฏของสหกรณ์ เป็นต้น

รายการ “เงินสดจ่ายคืนทุนเรือนหุ้น” อยู่ในกิจกรรมจัดหาเงินในงบกระแสเงินสด

ทะเบียน จัดเป็นสมุดบัญชีชั้นปลาย/ เพื่อช่วยในการจัดทำบัญชี และควบคุม ตรวจสอบ

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ที่ดี ประกอบด้วย

1. ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจได้ และ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
2. ข้อมูลเชื่อถือได้3) สามารถเปรียบเทียบกับสหกรณ์ประเภทเดียวกันได้

“การเงิน การบัญชี และการบริหารสำหรับกรรมการสหกรณ์”

การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีข้อสรุปดังนี้

งบฐานะการเงิน เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ณ วันใดวันหนึ่ง สหกรณ์มีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ เป็นจำนวนเงินเท่าใด

รายการสินทรัพย์ ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ เป็นต้น สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึงเงินสด เงินฝากธนาคาร อาคารเครื่องใช้สำนักงาน ทุนชสอ. ลูกหนี้เงินกู้ผูกเงิน เป็นต้น

งบกระแสเงิน ทำให้ทราบว่า ในรอบปีทางบัญชีสหกรณ์ได้รับเงินมาจากรายการใดบ้าง อัตราส่วนทุนหมุนเวียนใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเงินของสหกรณ์

เงินให้กู้ – สุทธิ ที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงินหมายถึงเงินให้กู้แก่สมาชิกหลังหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็น

การยกตัวอย่าง สหกรณ์มีเงินลงทุนในหุ้นบริษัท กทจ. จำกัด จำนวน 100 หุ้นมูลค่าหุ้นละ 10 บาท ซึ่งเป็นหุ้นที่อยู่ในความต้องการของตลาด ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 ธันวาคม 2561 ตลาดหลักทรัพย์ประกาศราคาปิดหุ้นมีมูลค่าหุ้นละ 12 บาท ในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 จะแสดงมูลค่าหุ้นบริษัท กทจ. จำกัด เท่ากับ 1,200 บาท เป็นต้น

เงินสดรับจากทุนเรือนหุ้น เป็นกระแสเงินสดรับภายใต้กิจกรรมการจัดการเงิน ในงบกระแสเงินสด กระแสเงินสดภายใต้กิจกรรมดำเนินงานในงบกระแสเงินสด เป็นกระแสเงินสดที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ยกตัวอย่าง สหกรณ์มีรายการลูกหนี้เงินให้กู้และรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ในงบแสดงฐานะการเงิน ดังนี้ปี 2561 ลูกหนี้เงินให้กู้ 1,100 บาท หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 80 บาท ลูกหนี้เงินให้กู้ – สุทธิ 1,020 บาท ในปี 2560 ลูกหนี้เงินให้กู้ 1,000 บาท หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 100 บาท ลูกหนี้เงินให้กู้ – สุทธิ 900 บาท ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ลดลง จำนวน 20 บาท จะต้องแสดงเป็นรายการลดยอดค่าใช้จ่ายแสดงเป็นหนี้สงสัยจะสูญติดวงเล็บในงบกำไรขาดทุน

ผู้เข้าสัมมนา

- 1.นายคทาฐ นันทิกิตติราษฎร์ : กรรมการ
- 2.นางนพมาศ ศรีทุม : กรรมการ